

ISSN: 2957-3874 (Print)

Journal of Al-Farabi for Humanity Sciences (JFHS)

<https://iasj.rdd.edu.iq/journals/journal/view/95>

مجلة الفارابي للعلوم الإنسانية تصدرها جامعة الفارابي

ההשפעה הפרגמטית של האימפליקטורה השיחתית על המבנה הסגנוני של השיח הפוליטי

העברי בעצרת הכללית של האו"ם

מאת המרצה הזוטר

נור פאדל עבד

פקולטת השפות אוניברסיטת בגדאד

The Pragmatic Influence of Conversational Implicature on the Stylistic Structure of Hebrew Political Discourse at the United Nations General Assembly

Assistant Lecturer Noor Fadhel Abed

College of Languages – Univesity of Baghdad

noor.f@colang.uobaghdad.edu.iq

التأثير التداولي للاستلزام الحواري في البنية الأسلوبية للخطاب السياسي العبري في الجمعية العامة للأمم المتحدة

نور فاضل عبد

كلية اللغات جامعة بغداد

المستخلص

يهتم البحث بدراسة العلاقة بين الاستلزام الحواري وتأثيره في الأسلوبية اللغوية، مع تطبيق مبادئ هذه النظرية في الخطاب السياسي العبري في الجمعية العامة للأمم المتحدة. يركز البحث على كيفية توظيف الخطاب اللغوي لتحقيق أهداف بلاغية وسياسية، مع تحليل هذا الخطاب وفق نظرية جرايس التي تتضمن أربعة مبادئ: الكمية، والكيف، والملاءمة، والطريقة. ويبحث أيضاً في كيفية استخدام هذه المبادئ ومساهمتها في تشكيل أسلوب الكلام بطريقة تعزز الوضوح والإقناع والمصادقية. بالإضافة إلى ذلك، يهتم البحث بدور الأمثلة البلاغية والأدوات اللغوية في تعزيز التأثير العاطفي والرمزي للخطاب على الجمهور. ومن خلال التحليل، يظهر البحث كيف يمكن استخدام الاستلزام الحواري كأداة فعالة في الخطاب السياسي، التي تستخدم للتأثير على عواطف الجمهور وتوجيه مواقفهم. ويهدف البحث إلى التأكيد على أهمية هذا المفهوم في تحليل الخطابات السياسية، وربط الأسلوب اللغوي بالسياق الثقافي والسياسي للنص. الكلمات المفتاحية: الاستلزام الحواري، الأسلوبية، الخطاب السياسي، غرايس، الافتراض المسبق.

Abstract

The research is concerned with studying the relationship between Conversational Implicature and its impact on linguistic stylistics, while applying the principles of this theory in the speech of Israeli Prime Minister Benjamin Netanyahu before the United Nations General Assembly. The study focuses on how linguistic discourse is employed to achieve rhetorical and political goals, analysing Netanyahu's speech according to Grice's theory, which includes four principles: Quantity, Quality, Relevance, and Modality. The study examines how these principles are used and how they contribute to shaping the style of speech in a way that promotes clarity, persuasion, and credibility. In addition, the study considers the role of rhetorical examples and linguistic devices in enhancing the emotional and symbolic impact of the speech on the audience. Through analysis, the study shows how Conversational Implicature can be used as an effective tool in political discourse, which is used to influence the audience's emotions and guide their attitudes. The study aims to emphasise the importance of this concept in analysing political discourses, linking linguistic style to the cultural and political context of the text.

Key words:, Conversational Implicature, Stylistics, Political Discourse, Grice, Presupposition.

ההשפעה הפרגמטית של האימפליקטורה השיחתית על המבנה הסגנוני של השיח הפוליטי העברי בעצרת הכללית של האו"ם

תקציר

מחקר זה מתעניין בחקר היחס בין האימפליקטורה השיחתית ולבין השפעת הסטילסטיקה על השיח הלשוני, עם יישום של עקרונות תיאוריה זו בנאום הפוליטי העברי בפני העצרת הכללית של האומות המאוחדות. המחקר מתמקד על אופן השימוש בהשלמת השיח הלשוני להשגת מטרות רטוריות ופוליטיות, תוך ניתוח הטקסט של הנאום בהתאם לתיאוריה של גרייס הכוללת ארבעה עקרונות: כמות, איכות, רלוונטיות ואופן. המחקר בודק כיצד השימוש בהעקרונות האלו ותורמיה בעיצוב סגנון הנאום באופן שמחזק את הבהירות, השכנוע והאמינות. בנוסף, המחקר מתעניין בתפקיד הדוגמאות הרטוריות והכלים הלשוניים בהגברת ההשפעה הרגשית והסמלית של הנאום על הקהל הבינלאומי. באמצעות הניתוח, המחקר מציג כיצד ניתן להפעיל את האימפליקטורה השיחתית ככלי יעיל בנאום פוליטי, בו נעשה שימוש על מנת להשפיע על רגשות הקהל ולכוון את עמדותיו. מטרת המחקר להדגיש את חשיבות המושג בניתוח נאומים פוליטיים, ולחבר את הסגנון הלשוני להקשר התרבותי והפוליטי של הטקסט.

מלות מפתח

האימפליקטורה השיחתית, הסטילסטיקה, שיח פוליטי, גרייס, קדם הנחה

הקדמה

האימפליקטורה השיחתית היא מושג מרכזי במחקרים הלשוניים המודרניים, המתמקד בהעברת משמעויות משתמעות בטקסטים ונאומים על בסיס הקשר ועקרונות של ההבנה הדדית. הנאום הפוליטי העברי בפני העצרת הכללית של האומות המאוחדות, מהווה החומר העשיר לניתוח מושג זה, ומדגים את האסטרטגיות הרטוריות המשמשות להשפעה על הציבור ולמסירת מסרים מורכבים באופן ישיר או עקיף. מחקר זה מתמקד בהשפעת האימפליקטורה השיחתית על הסגנון הלשוני בנאום זה, תוך ניתוח יישום ארבעת העקרונות של גרייס: כמות, איכות, רלוונטיות ואופן. המחקר שואף להראות כיצד הנאום הפוליטי העברי משתמש בעקרונות אלה כדי להעביר מסרים מדיניים ודיפלומטיים, תוך הדגשת קיצור, אמינות והשפעה רגשית. מטרת המחקר היא להעמיק את ההבנה של תפקיד האימפליקטורה השיחתית בצורת הנאומים הפוליטיים, באמצעות ניתוח דוגמאות נבחרות תוך השיח המשמש במחקר. בנוסף, המחקר מדגיש את הקשר בין סגנון לשוני להקשר הפוליטי, המאפשר לטקסט להפוך לכלי יעיל להשגת מטרות המוען וליצירת השפעה על הנמען.

חשיבות המחקר

המחקר הזה תורם לחקר את הקשר בין האימפליקטורה השיחתית ולבין הסטילסטיקה והשפעתה על השיח הפוליטי, תחום המשלב פרגמטיקה והניתוח הסגנוני. המחקר מספק הבנה מעמיקה יותר של האופן שבו מנהיגים פוליטיים משתמשים באימפליקטורה השיחתית כדי להשיג מטרות רטוריות ומשכנעות המשפיעות על הקהל.

מטרת המחקר

המחקר נועד לנתח השימוש באימפליקטורה השיחתית בנאום הפוליטי העברי בפני העצרת הכללית של האו"ם, והשפעתה על הסגנון הלשוני. היא גם מבקשת לחקור את תפקידם של העקרונות הפרגמטיים של גרייס בעיצוב מבנה השיח הפוליטי.

שיטת המחקר

המחקר מתבסס על הגישה התיאורית-אנליטית, שבה מנותח הנאום הפוליטי העברי בפני העצרת הכללית של האו"ם על פי התיאוריה של גרייס בדבר מעורבות שיחה. באמצעות השימוש בעקרונות גרייס, הכמות, האיכות, ההתאמה ואופן.

מדגם המחקר

מדגם המחקר מורכב מטקסטי הנאום הפוליטי העברי בפני העצרת הכללית של האו"ם, שנחשב מדגם לנתח השימוש באימפליקטורה השיחתית בשיח הפוליטי. בחרנו את השיח הזה בשביל חשיבותו הפוליטית והתקשורתית, ומשום שהוא מכיל דוגמאות רבות המשקפות את יישום העקרונות הפרגמטיים של גרייס.

1. תיאורית האימפליקטורה השיחתית של גרייס

בעישורים האחרונים של המאה ה-20 הופיעה התעניינות בחקר הלשון במישור הפרגמטי. אחת התיאוריות הלשוניות החשובה ביותר Grice's Theory of Conversational Implicature שנחשבות לעיקרון מרכזי בחקר הפרגמטיקה היתה וועדיינה "תיאוריית האימפליקטורה של גרייס" " שהיא מונח טכני שמוגדר כהשתמעות שעולה מתוך הפרה של אחד מכללי השיח. בתיאוריית Grice, H, P, 41-58:1975 מתבבסים על קבוצה של כללים או עקרונות במהלך הדיבור, והשומעים מסיקים משמעויות נוספות על סמך ההקשר] הרלוונטיות אין מדברים על השתמעות שיחתית, משום שאין מניחים שיתוף פעולה של הדוברים, ואין מניחים שהשתמעות חייבת לעלות [260:2014]. דווקא מהפרה של כללי השיח[לבנת, זהר,

היא מושג בתיאוריה הלשונית שמתייחס למשמעויות או לקשרים שאינם ישירים, הנובעים משיחה או מדיבור בהסתמך על ההקשר והמידע הזמין, במקום שהמשמעות תהיה ברורה או מפורשת. המושג הופיע על ידי הפילוסוף הרפרט פול גרייס בשנות ה-70, והוא הציע כי דוברים Grice, H, P, 41-58:1975 מתבבסים על קבוצה של כללים או עקרונות במהלך הדיבור, והשומעים מסיקים משמעויות נוספות על סמך ההקשר] על פי גרייס, אימפליקטורה שיחתית של משפט שהובע בהקשר מסוים היא השתמעות שניתנת לביטול, כלומר הביטול שלה [58:1975]. אינו יוצר סתירה שכן היא השתמעות שאינה גרירה [סבי, אלדו, 2012, חלק ג: 237].

דוגמה:

(א): אתה רוצה פרוסת עוגה?

(ב): אני בדיאטה. מבחינת המשמעות הליטרלית (מילולית) אין במבע שהשמיעה "ב" במקרה זה משום תשובה לשאלה שהשמיעה "א" במבע שלה, ולפנינו הפרה לכאורה של שני כללי שיחה: כלל הכמות (מסירת אינפורמציה מעבר לדרוש) וכלל הרלוונטיות (הדברים אינם רלוונטיים למבע הקודם). אולם על פי עיקרון "שיתוף הפעולה" מן הראוי לחפש את המשמעות התקשורתית (נון ליטרלית) של דברי "ב" ברובד עמוק יותר: "אנשים השומרים על דיאטה אינם צריכים לאכול מאכלים עשירים בקלוריות, והעוגה עשירה בקלוריות, ועלי להימנע מלאכול עוגות, לכן אינני רוצה פוסת עוגה" [ניר, רפאל, סמאנטיקה עברית, 1989, 10-7: 70].

1.1. העקרונות הבסיסיים

1.1.1. עיקרון שיתוף פעולה: מניח כי המוענים והנמענים עובדים יחד כדי להשיג תקשורת יעילה. העיקרון כולל ארבעה כללים עיקריים: כמות: לספק את המידע הנדרש, ולא יותר ולא פחות. איכות: לא לומר מה שנראה לנו שגוי. רלוונטיות: שהמידע יהיה קשור לנושא. אופן: שהביטויים יהיו ברורים ומאורגנים.

1.1.2. קדם הנחה: מתייחסת לאופן שבו הנמענים מסיקים משמעויות שאינן מפורשות מהמילים או מהמשפטים. לדוגמה, אם מישוהו אומר "שכחתי את המטריה" ביום גשום, ייתכן שהנמענים יסיקו שהאדם זקוק למטריה. [סוברן, תמר, 2006:146]. חשיבות של תיאורית האימפליקטורה השיחתית במחקרים הלשוניים נעוצה ביכולתה לפרש משמעויות מרומזות שאינן מובעות במילים באופן ישיר, ובכך תורמת לניתוח אינטראקציות חברתיות ותרבותיות בשיחות יומיומיות [العزاوي, حيدر, 2018: 40-67]. מציין כיצד הנחות השיח מחזקות את ההבנה ההדדית בין המוענים והנמענים, במיוחד בהקשרים התרבותיים והחברתיים [Levinson, Stephen, 1983:101].

מתייחס לכך שקדם ההנחה הוא כלי מרכזי להבנת דינמיקות אינטראקטיביות, בכך שהנמענים יכולים להסיק משמעויות מרומזות על פי הידע המשותף. ארבעת העקרונות של קדם ההנחה, ובעיקר עיקרון שיתוף הפעולה, משמשים להבהרת המשמעות המרומזת, ומאפשרים [בהקשר העברי, אבין מדגיש את תפקיד קדם ההנחה Grice, H, P, 1975:56 למאזינים לזהות את המשמעויות העקיפות בשיח הלשוני] בגילוי מערכות היחסים החברתיות והכוונות שאינן ישירות, ומבהיר כיצד תפקיד ההקשר בפרשנות המשמעויות העקיפות בטקסטים יומיומיים [אבין, עוזי, 2011:40].

2. הסטיליסטיקה

(היא חקר לשוני של סגנון, המתמקד באופן שבו משתמשים בלשון לעברת מטרות שונות, בין אם בספרות Stylistics הסטיליסטיקה) ובין אם בשיח היומיומי, תוך ניתוח מאפיינים לשוניים כמו אוצר מילים, דימויים רטוריים ודקדוק, כדי להבין את המשמעויות ואיך הן [10:40]..משפיעות על הקורא (שלזינגר, 2000).

הסטיליסטיקה היא תחום המתעניין בראש וברשונא כללים הביטויים הרטוריים המאפשרים להבין את המסרים האפקטיביים שמגיעים ליצרן ושורט מרחיבים את מושג הסטיליסטיקה ומסבירים, כי לקורא דרך ניתוח הבעה ספרותית [المسدي, عبدالسلام, 1984:10]. הסטיליסטיקה מבקשת להבין את השפעת המבנה הלשוני בספרות על חוויית הקורא, ומשתמשת בכלים סגנוניים כדי לנתח את הטקסטים [קייטי ויילס מספקת הגדרה רחבה יותר, שבה הסטיליסטיקה כוללת ניתוח סגנון Leech, Geoffrey, 2007:23 ולהבין את הסגנון] [עוזי אבין Wales, Katie, 2011:23 בספרות, בתקשורת ובשיח יומיומי, במטרה להבין את השפעת הבחירות הלשוניות על המשמעות] מתאר את הסטיליסטיקה כחקר האופן שבו משתמשים השפה בספרות, במיוחד בשירה, כדי להבין התחושות והרעיונות המועברים אל הנמען באמצעות מילים ותחביר שנבחרו בקפידה [אבן, עוזי, 2001:30].

2.1. תהליך ההשפעה בין הסטיליסטיקה לבין האימפליקטורה השיחתית:

2.1.1. יחסי הסטיליסטיקה עם הטקסטים הלשוניים

סטיליסטיקה היא חקר האופן שבו משתמשים בלשון בצורה אמנותית בטקסטים לשוניים. היא מתמקדת בניתוח הסגנון ככלי להעברת משמעויות משתמעות והשפעתן על הקורא. הסטיליסטיקה נחשבת ככלי מרכזי להבנת המשמעות בטקסטים, בכך שהיא מאפשרת לנו לנתח היבטים כמו בחירת המילים, התחביר ודימויים רטוריים (כגון השוואות ומטאפורות), במטרה לחשוף משמעויות עקיפות וליצור "מתמקד באיך להשתמש בסטיליסטיקה לניתוח טקסטים ספרותיים דרך הסקת משמעויות משתמעות בהתאם להקשר הסגנוני. Stylistics: A Resource Book for Students פול סימפסון, בספרו "השפעות אסתטיות ומשמעותיות. [المسدي, عبدالسلام, 1984:10-20]. סימפסון מציין שהסטיליסטיקה מספקת לחוקרים כלים לניתוח מעמיק של טקסטים ספרותיים, וכך מאפשרת הבנה של ההקשר התרבותי מייקל טולאן בספרו Simpson, 2004, p. 90-92. והחברתי של הטקסט דרך התמקדות בסגנון של המחבר ובבחירותיו הלשוניות (מציין כי הסטיליסטיקה תורמת להעמקת הבנתנו בטקסטים ספרותיים על ידי התמקדות באופן שבו משתמש Language in Literature הכותב בלשון כדי לכוון את תגובת הקורא. טולאן מדגיש כי הסטיליסטיקה חושפת רבדים של משמעויות מרומזות בתוך טקסטים ספרותיים, [רוברט איגלסטון Toolan, Mivhael, 1998:64-68 ומראה כי שימוש ייחודי בשפה יכול להעמיק את האינטראקציה בין הקורא לטקסט] כי הסטיליסטיקה מאפשרת לקורא להבין את השפעת האלמנטים הסגנוניים, Doing Stylistics: An Analysis of Texts, [מציין בספרו Elglestone, כמו החזרה, מבנה תחבירי ודימויים רטוריים, התורמים לעיצוב חוויית הקריאה ומעמיקים את ההשפעה הרגשית של הטקסט] ורמה מדגיש כי תפקידה של הסטיליסטיקה משתרע גם להבנת טקסטים חברתיים ותרבותיים, בכך שהיא [Rajesh, Varma, 2005:120-125 להבין את ההשפעה הרגשית של הטקסט] חושפת את המאפיינים התרבותיים והחברתיים של הטקסט, והופכת את היצירה הספרותית לכלי לביטוי הזהות החברתית והתרבותית של טוענת כי הסטיליסטיקה אינה רק כלי Linguistic Criticism]. ליאן פאוולר בספרה [Linguistic Criticism]. ליאן פאוולר בספרה [Rajesh, Varma, 2005:120-125 להבין את ההשפעה הרגשית של הטקסט] טכני, אלא היא גם כאמצעי ניתוח תרבותי וחברתי, בכך היא מאפשרת הבנה של הערכים שהכותב מביע באמצעות סגנונו הלשוני, וכך [Leanne, Fowler, 1996:88-93. הופכת את הטקסטים לשיקוף של הקשרים תרבותיים וחברתיים]

3. היחס בין האימפליקטורה השיחתית לבין השיח הפוליטי

האימפליקטורה השיחתית היא כלי מרכזי בשיח הפוליטי, שמאפשרת לפוליטיקאים לעברת מסרים מרומזים בעלי קונוטציות אסטרטגיות המשפיעות על הנמענים בצורה עקיפה. לפי התיאוריה של גריס (1975, עמ' 45), הדוברים הפוליטיים מסתמכים בצורה דגולה על עקרון הכמות, הם בוחרים את המידע שהם מציגים כדי לא לחשוף את כל הפרטים שהם רוצים, מה שמאפשר גמישות בפרשנות. יתר על כן, עיקרון הכמות משמש כדי להעניק אמינות לשיח הפוליטי, שבו מועלות טענות הנתמכות בראיות אך נותרות פתוחות [Levinson, 1983:102].

שורט וליך מצביעים על כך שפוליטיקאים משתמשים באימפליקטורה השיחתית בהקשר המסתמך על משא ומתן, תמיכה במדיניות ותקיפת יריבים, משום שהסגנון הזה. למשל פוליטיקאי עשוי לומר, "נקטנו בכל האמצעים הנדרשים כדי להבטיח את הביטחון", ורומז למאזין [Leech&Sort,2007:88] שהאיום עדיין קיים, מבלי לציין זאת במפורש]

מצד שני, וילז מבהיר שהמשמעות השיח משמשת לשיפור הסגנונות הפוליטיים, פוליטיקאים מסתמכים על מניפולציה סמנטית באמצעות [Wales,2017:67] שימוש במטאפורה, ניגוד וכו' כדי לשונית או להדגיש את עמדותיהם או להכפיש את יריביהם]

לפיכך, ניתן לומר כי האימפליקטורה השיחתית היא כלי יעיל בעיצוב השיח הפוליטי על פני תרבויות ושפות שונות, שכן היא משמשת לתמך תפיסה, לכוון רגשות ולבנות עמדות אידיאולוגיות בדרכים עקיפות.

4. סגנונות הלשון והשפעתן על ההבנה והמשמעות

סגנונות הלשון מהווים כלים מרכזיים בעיצוב המשמעות והכוונת הבנת הקורא בטקסטים, למשל האלמנטים כמו בחירת המילים (דנוטציה), התחביר, טכניקות, וההקשר, דרך האלמנטים אפשר ליצור טקסטים ברבדים שונים של משמעות. אברמס בספרו רואה כי בחירת מילים מדויקת ומכוונת משפיעה על הרושם הראשוני לטקסט היוצר ומגבירה את A Glossary of Literary Terms (Abrams, 1999, p. 67-72) השפעתו (

ביחס למבנה התחבירי, תמם חסן בספרו השפה הערבית: מציין כי תחביר פשוט וברור עוזר להקל על הבנת הטקסטים, בעוד שהתחביר המורכב עשוי להוסיף משמעויות נוספות אך הוא מצריך מאמץ גדול יותר להבנה [تمام, حسن, ١٣٢-١٢٥:٢٠٠٦]. ריימונד קווין בספרו מדגיש את ההשפעה של סידור המילים ואורך המשפטים על תגובת הקורא, בעוד התחביר Syntax: A Generative Introduction [Carin,2001:45049] קולח מסייע לשפר את הבנת הטקסט]

הטכניקות הרטוריות כמו דימויים ומטאפורות מעשירות את הטקסט ומעצימות את משמעויות. עבד אלקאדר אלרובעי (2002) בספרו אמנות הרטוריקה טוען כי טכניקות אלו מסייעות בהעברת רעיונות באופן חזותי ורגשי, מה שמגביר את התגובה הרגשית והשכלית של הקורא [عبدالقادر الرباعي, ٥٧-٦٠: ٢٠٠٢].

ויליאם הארמס (2004) מוסיף כי השימוש בטכניקות רטוריות מעניק לטקסטים ממדים אקספרסיביים המעמיקים את ההבנה ויוצרים קשר [צ'לאח פדל (1998) בספרו רטוריקת השיח ומדע הטקסט מציין כי הנימה וההקשר William,Harms,2004:31-34 בין המוען לנמען] משפיעים על תפיסת הקורא משמעויות המרומזות, כאשר ההקשר התרבותי והחברתי הסובב את הטקסט מעצב את הבנת המסרים ומעשיר [Beginning Theory: An Introduction to Literary and Cultural Theory] את תגובת הקורא לטקסט [صلاح, فضل, ٧٨-٨١: ١٩٩٨]. בארי (2012) בספרו מדגיש כי הנימה שבה משתמש הכותב, בין אם היא רצינית או סרקסטית, מעניקה לטקסט משמעות תרבותית [Peter,Barry,2012:88-93] ופרשנית נוספת ומכוונת את הבנת הקורא לממד תרבותי וחברתי עמוק יותר לטקסט]

5. תפקיד ההקשר בעיצוב האימפליקטורה השיחתית והסגנון

להקשר תפקיד מכריע בעיצוב האימפליקטורה השיחתית והסגנון, שכן הוא מספק את המסגרת שבאמצעותה יכולים להבנת המשמעות העקיפה. לפי ספֶרְבֶּר ווילסון, פרשנות המסרים הלא-מפורשים נשענת על הידע המשותף בין הדובר למאזין, דבר המדגיש את חשיבות ההקשר בקביעת כוונת הדובר. הקשר זה יכול להיות חברתי, תרבותי או אפילו טקסטואלי, מה שהופך את המסר לאפקטיבי יותר כשהוא [Sperber.D.1995:1-30] מותאם לקהל היעד]

משמעויות סמויות נוצרות לעיתים קרובות דרך הפער בין הנאמר לבין המכוון, כאשר ההקשר ממלא תפקיד במילוי הפער הזה. לדוגמה, ניתן להשתמש באימפליקטורה השיחתית בנאומים פוליטיים כדי לחזק מסרים המיועדים לרגשות הקהל, מבלי לומר אותם במפורש, וכך [Blum-Kulka,S,1989:45-60] ליצור סגנון בעל השפעה רבה יותר.]

השימוש באימפליקטורה השיחתית מחזק את הסגנון כאשר הוא משמש לביטוי עקיף אך ברור ומאורגן. סגנון זה מאפשר לדובר להעביר [Grandy,P,2008:85-92] את רעיונותיו בצורה משפיעה תוך שמירה על גמישות בהעברת המסרים, מה שהופך אותם למשכנעים יותר]

במחקרים על תפקיד ההקשר בעיצוב האימפליקטורה השיחתית והסגנון, מציין ליבנסון (1983) כי הבנת המשמעויות הלא מפורשות בשיח תלויה במידה רבה בהקשר שבו מתנהל האינטראקציה, כשההקשר החברתי והתרבותי מאפשר למוען ולנמען הבנה משותפת שמאפשרת [Levinson, 1983:25-28] להפיק את המשמעויות שהן לא נאמרות ישירות]

בשיח מעצב את הבחירות האסטרטגיות בשפה, ומדגישים שההקשר הוא גורם מרכזי בבחירת סגנון תקשורת מתאים, במיוחד במצבים [מצד שני, יול מסביר כי ההקשר לא רק שהוא משמש כאמצעי מרכזי Brown & Levinson, 1987: 50-55 שדורשים עדינות או כבוד]

להבנת המשמעויות הלא מפורשות, אלא הוא גם אינדיקטור עיקרי להבנת עיקרון הרלוונטיות שציין גרייס בתיאוריה על שיתוף הפעולה, [Yule, 1996: מאחר שההקשר המתאים מסייע לשומע להבין את המסרים הלא נאמרים שיכולים להיות מעורפלים בהיעדר הקשר זה]

הואנג מוסיף כי בהקשרים תרבותיים, ההבנה המשותפת בין הדוברים תורמת להשפעה גדולה על פירוש המשמעויות הלא 110-115 [Huang, 2007:96-100] מפורשות, וההקשר התרבותי משחק תפקיד חשוב בהבנת השיח]

6. האמפליקטורה השיחתית והשפעתה על הסטליסטיקה הלשונית על הנאום הפוליטי העברי בפני העצרת הכללית של האו"ם

האמפליקטורה השיחתית מתייחסת למשמעויות הסמויה שניתן להסיק מדברים על בסיס ההקשר ועקרונות ההבנה המשותפת. זהו מושג מרכזי בתיאוריה של גרייס על שיתוף פעולה בשיחה. בכתבה ובנאום, האמפליקטורה השיחתית משחקת תפקיד חשוב בעיצוב הסגנון הלשוני ובאופן העברת המסרים בצורה אפקטיבית.

השפעתה של האמפליקטורה השיחתית על הסגנון הלשוני בנאום המדובר :

6.1. תמציתיות ושכנוע

[Grice,H,P,45-46:1975] יישום עקרונות גרייס כמו עקרון הכמות מסייע בהעברת מידע במידה מספקת ללא עודף או חוסר.] הדבר מוביל לסגנון תמציתי וישיר, המגביר את בהירות המסר ואת יעילותו.

”[1](m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) אני רוצה להבטיח לכם, אנחנו לא נשקוט עד שהחטופים הנותרים גם יחזרו הביתה.”

עקרון הכמות:

ניתוח: הנאום מספק הבטחה מדויקת וממוקדת ללא מידע מיותר. המטרה כאן היא להעביר מסר ברור על מחויבות הממשלה להחזרת החטופים. המבע עומד בדרישת הכמות ומכיל את המידע הנדרש כדי לשכנע את הציבור בלי עודף פרטים.

השפעה סגנונית

• באמצעות ההבטחה, הנאום מחזק את תחושת האמון במחויבות הממשלה. הדבר יוצר סגנון לשוני המבוסס על הרגעה וביטחון, המשדר אחריות מוסרית גבוהה כלפי הציבור.

• הביטוי “לא נשקוט” מוסיף לסגנון עוצמה ומחויבות, מה שהופך את הסגנון לשכנועי וממוקד במטרות.

”איתנו נמצא אלי שטייב, שבנו עידן נחטף מפסטיבל המוסיקה נובה, זה היה הפשע שלו – פסטיבל מוזיקה, והרוצחים האל [2]”

(m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) לקחו אותו.”

עקרון הכמות:

ניתוח: הדובר מציין פרטים מספקים שמבהירים טרגדיה אישית ומעשירים את המסר הרגשי.

השפעה סגנונית

• דרך הדגשת “זה היה הפשע שלו – פסטיבל מוזיקה,” נוצרת השלכה אירונית המדגישה את גודל הטרגדיה בצורה דרמטית. הסגנון מבליט את הניגודיות בין האירוע הטרגי לחיים הרגילים, ומעצים את הצד הרגשי של הטקסט.

• הסגנון נוטה כאן לתיאורי-סיפורי, תוך שימוש במילים המתארות את הפרטים הקטנים של האירוע כדי למשוך את תשומת לב הקהל ולהעצים את תחושת האמפתיה.

[3] נמצא איתנו שרון שרעבי, שאחיו יוסי נרצח ושמפלל על אחיו הבכור אלי שעדיין מוחזק בעזה.”

(m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834)

עקרון הכמות:

ניתוח: המשפט כולל פרטים מספיקים להבנת הטרגדיה המשפחתית אך אינו נכנס לפרטים נוספים שיכולים להסיח את הדעת

השפעה סגנונית

• השימוש בביטוי “מתפלל על אחיו הבכור” מדגיש השלכה רגשית-דתית, המוסיפה ממד רוחני לסגנון. הדבר תורם לחיזוק האופי האנושי של הנאום וקישורו לערכים מסורתיים כמו משפחה ואמונה.

• הטון הלשוני נושא כאן נופך ביטויי מרגש, כאשר הטרגדיה האישית הופכת לקריאה כללית לסולידריות ואמפתיה, מה שהופך את הסגנון למרתק יותר לקהל.

6.2. אמינות וביטחון

[212-214] Horn, L.G, 2004: עקרון האיכות דורש להעביר מידע אמיתי ומגובה בראיות.

התוצאה היא סגנון נחרץ וברור המגביר את אמינות הכותב או הנואם.

”[4](m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) “יש לי מסר לרודנים של טהראן: אם תכו בנו, אנו נכה בכם.”

עקרון האיכות:

ניתוח: הטקסט מכיל מסר ברור וישיר המביע עמדה תקיפה ללא הגזמה או מידע מטעה. האיום הישיר נשען על אמת ועוצמה.

השפעה סגנונית: השימוש בשפה ישירה יוצר אפקט של מנהיגות ונחישות, מה שמחזק את דמות הדובר בעיני הקהל

[5] ב-8 באוקטובר, חיזבאללה תקף אותנו מלבנון. מאז הם ירו יותר מ-8,000 טילים לעבר הערים שלנו, האזרחים שלנו, הילדים שלנו.”

(m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) שלנו.

עקרון האיכות:

ניתוח: הנאום מציג מידע מדויק המבוסס על עובדות שניתן לאמת, מה שמחזק את האמינות של הדובר.

השפעה סגנונית: השימוש בפרטים כמותיים (8,000 טילים) מעניק לנאום אמינות ומשכנע את הקהל בנוגע להיקף האיום.

[6](m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) החלטתי להגיע לכאן כדי להציג את הדברים לאשורם.”

עקרון האיכות:

ניתוח: הוא מדגיש את כוונתו להציג עובדות מהימנות ולא מידע שגוי. הוא מוכיח את מחויבותו לכנות במשפט זה.

השפעה סגנונית: הסגנון משקף ישירות ושקיפות. זה מגביר את ההשפעה של הדובר על הקהל באמצעות כנות וריאליזם.

6.3. השפעה רגשית

[94-95] Cummings, L. 2010: עקרון הרלוונטיות מבטיח שהמידע המוצג יהיה קשור להקשר ולקהל.

התוצאה היא נאום הנוגע בנושאים שמעניינים את המאזינים, מה שמגביר את ההשפעה הרגשית ומעורר מעורבות.

[7] “אני רוצה שתחשבו על זה במונחים אמריקניים. תארו לעצמכם אם מחבלים היו הופכים את אל פאסו או סן דייגו לעיר רפאים.”

(m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834)

עקרון הרלוונטיות:

ניתוח: השימוש בדוגמה אמריקנית הופך את הדברים לרלוונטיים יותר למאזינים בינלאומיים, ובפרט לאמריקנים.

השפעה סגנונית: הדימוי הזה יוצר חיבור רגשי ומציג את גודל הבעיה בצורה שהקהל יכול להבין בקלות.

[8] (m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) "אין מקום – אין מקום באיראן – אליה לא תגיע הזרוע הארוכה של ישראל."

עקרון הרלוונטיות:

ניתוח: המבע שומר על הקשר לנושא הכללי של הנאום, בכך שהוא מדגיש את מוכנותה של ישראל לתגובה.

השפעה סגנונית: הקישור בין הרעיון לנושא הכללי מחזק את אחדות הנאום והופך אותו לשכנע יותר.

[9] (m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) "ישראל תעשה כל שבכוחה כדי שזה לא יקרה."

עקרון הרלוונטיות:

ניתוח: כאן באה לידי ביטוי נכונותה של ישראל לעשות כל מה שצריך כדי להבטיח שאיראן לא יורשה להחזיק נשק גרעיני. המסר כאן מתייחס ישירות לנושא הנידון בנאום - האיומים האיראניים ותוכנית הגרעין שלה - מה שהופך אותו לרלוונטי באופן מיידי לתוכן הקודם של הנאום. הוספת ביטוי זה מצביעה על כך שישראל פועלת בהקשר בינלאומי רגיש, ומוכיחה את רצינותה בהגנה על ביטחונה. מה שהופך את המסר הזה לעוצמתי עוד יותר הוא הדגש על נכונותה המלאה של המדינה לנקוט בכל האמצעים הנדרשים כדי להגן על המדינה, אמירה שיש לה השפעה רבת עוצמה בהקשר של האיומים האיראניים.

השפעה סגנונית:

- הביטוי תורם לחיזוק מעמדה של ישראל ולהצגת תדמית של נחישותה ורצינותה בהתמודדות עם איומים. על ידי שימוש במשפט כזה, הנאום מפגין כוח רצון וביטחון ביכולת לבצע את הפעולה הנדרשת, מה שמגביר את יכולת הנאום לשכנע את הקהל בנכונות הפעולות המיועדות.

- הסגנון כאן מסתמך על הדגשה ובהירות. שימוש במשפט ישיר ועוצמתי מראה תקיפות ומחזק את הדימוי הכולל של הנאום כרציני ומסוגל לנוע במהירות מול אתגרים.

6.4. ארגון ובהירות

עקרון האופן קורא לביטוי ברור ומאורגן, התוצאה היא סגנון דיבור פשוט ושוטף ההופך את הטקסט או הנאום לקל [Levinson, S.C. 1983: 111-108] להבנה]

[10] איננו כבשים המובלים לטבח. חיילי ישראל נלחמה חזרה באומץ מדהים והקרבה הרואית. (m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834)

עקרון האופן

ניתוח: השימוש בתיאור מטפורי ובשפה רגשית מדגיש את הרוח הלוחמת, ומעורר הזדהות אצל הקהל.

השפעה סגנונית: הסגנון המטפורי והרגשי מעצים את האפקטיביות של הנאום ומעורר השראה

[11] בשנה האחרונה, ללא כל פרובוקציה, ביום שלאחר טבח ה-7 באוקטובר של חמאס, חיזבאללה החל לתקוף את ישראל."

(m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834)

עקרון האופן

ניתוח: השימוש בסדר כרונולוגי מארגן את הרעיונות ומציג את רצף האירועים בצורה ברורה וישירה.

השפעה סגנונית: הסגנון המאורגן מגביר את ההבנה ומציג ניתוח לוגי של המצב, דבר שתומך בטיעון שהוצג

(m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834) [12] אנחנו נצא מזה, אנחנו ננצח!

עיקרון האופן

ניתוח: בדוגמה זו, הדובר משתמש בסגנון ישיר ופשוט במסגור המסר, מה שמגביר את בהירות המשמעות ופותח את הדרך לפרשנות ישירה. משפט זה נוקט בטון חיובי, מניע, המתמקד באופטימיות ובניצחון, על ידי הצגת הפתרון (הצלחה וניצחון) בצורה בטוחה. שימוש במשפטים קצרים ופשוטים עוזר להעביר את המסר שלך במהירות וביעילות, מה שהופך אותו למשפיע יותר על הקהל שלך.

השפעה סגנונית:

- באמצעות סגנון ישיר וברור, הדובר בונה ביטחון בניצחון. המסר מועבר בצורה נחרצת, מחזק את מעמדו של הדובר ומעודד את הקהל לתמוך בהשקפה אופטימית זו שמטרתה להגיע להצלחה.
- משפטים קצרים וממוקדים משדרים ודאות ועוצמה, מה שהופך את הנאום למשכנע יותר. סגנון פשוט וישיר גורם לדובר להיראות אסרטיבי ובטוח, תוך הקפדה על העברת המשמעות בצורה ברורה וללא כל עמימות.

המסקנות:

- האימפליקטורה השיחתית ממלאת תפקיד בסיסי בעיצוב הסגנון הרטורי של השיח הפוליטי, שכן הוא משמש להעברת מסרים מרומזים המשפיעים על תפיסת הקהל בצורה עקיפה.
- פוליטיקאים משתמשים באימפליקטורה השיחתית כדי לעורר רגשות, במיוחד בהקשרים הדורשים שכנוע הציבור לגבי אידיאולוגיות מסוימות.
- השימוש בחזרה רטורית וברמזים היסטוריים ודתיים, יחזק את הטיעון בהעמדות הפוליטיות.
- המחקרים מראים שפוליטיקאים משתמשים באימפליקטורה השיחתית כדי לעצב מחדש את דעת הקהל על ידי הסתרת מידע מסוים או הצגתו בצורה ספציפית שמובילה למסקנות מסוימות.
- דוגמאות שנתנו בנאום הפוליטי העברי מול העצרת הכללית של האו"ם מבהירות כי האימפליקטורה השיחתית משמשת ככלי אסטרטגי להשפעה על דעת הקהל.
- ארבעת העקרונות של גריס (כמות, איכות, רלוונטיות ואופן) מופעלים באופן שמגביר את השכנוע הרגשי, את האמינות ואת ניהול התפיסות הפוליטיות.

- חזרה, מספרים, דימות היסטוריות והצהרות קטגוריות היו בין המבנים הבולטים ביותר ששימשו להגברת השפעת הנאום.
- המבנים של האימפליקטורה השיחית המשמשים בשיח היו לא רק למטרת הסברה ושכנוע, אלא גם לכוון את הקהל לעבר פרשנויות מסוימות ששירתו את מטרותיו הפוליטיות של הדובר.
- הנאום הפוליטי העברי מול העצרת הכללית של האו"ם מסתמך על עקרונותיו של גריס להנחות את תפיסת הקהל באמצעות קיצור, אמינות, רלוונטיות וארגון, מה שמגביר את האפקטיביות של המסר הפוליטי.

ביבליוגרפיה

מקורות עבריים:

- אבן, עוזי (٢٠١١). "הנחות שיחיות: תאוריה ויישום." שפה וחברה, כרך ١٢, עמודים ٣-٥٠.
- אבן, עוזי (٢٠٠١). "הסגנון בשירה: ניתוח סגנוני ופרשני." תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- יסודות תורת המשמעות סימנטקה ופרגמטיקה, כרך ב, האוניברסיטה הפתוחה. • לבנת, זהר, (2014) (1989), סמנטקה עברית, משמעות ותקשורת, 7-10, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. • ניר, רפאל. • סבי, אלדו (2012), מבוא לבלשנות תאורטית, חלק ג', ישראל: האוניברסיטה הפתוחה.
- שלזינגר, י. (2000). לשונות העיתון: מאפיינים סגנוניים בלשון העיתונות היומית הכתובה, ירושלים: הוצאת מאגנס.
- ירושלים: אוניברסיטת חיפה. (2006), שפה ומשמעות, סוברן, • תמר, מקורות עבריים:

• الرباعي، عبد القادر. (٢٠٠٢). فن البلاغة. دار الفكر العربي.

• العزاوي، حيدر. (٢٠١٨). "دراسات في البراغماتية والاستلزام الحواري". مجلة كلية الآداب - جامعة بغداد، العدد ١٢٨

• المسدي، عبد السلام (١٩٨٤). "الأسلوب والأسلوبية". دار المعارف، القاهرة.

• حسان، تمام. (٢٠٠٦). اللغة العربية معناها ومبناها. عالم الكتب.

• فضل، صلاح. (١٩٩٨). بلاغة الخطاب وعلم النص. دار الشروق.

מקורות אנגליים ואתרי אינטרנט:

- Abrams, M. H. (1999). A Glossary of Literary Terms. Heinle & Heinle.
- Blum-Kulka, S. (1989). Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies. Ablex Publishing.
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge University Press
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge University Press
- Carnie, Andrew (2001). Syntax: A Generative Introduction. Blackwell Publishing.
- Cummings, L. (2010). The Pragmatics Encyclopedia.
- Elglestone, Robert (2005). Doing Stylistics: An Analysis of Texts. Routledge.
- Grice, H. P. (1975). "Logic and Conversation." In Syntax and Semantics, Volume 3: Speech Acts. Academic Press.
- Grundy, P. (2008). Doing Pragmatics. Hodder Education
- Horn, L., & Ward, G. (2004). The Handbook of Pragmatics.
- <https://m.maariv.co.il/news/politics/article-1135834>
- Huang, Y. (2007). Pragmatics. Oxford University Press
- Leanne, Flwler (1996). Linguistic Criticism. Oxford University Press
- Leech, Geoffrey, and Mick Short (2007). "Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose." Pearson Education.
- Levinson, S. C. (1983). Pragmatics. Cambridge University Press.
- Peter, Barry (2012). Beginning Theory: An Introduction to Literary and Cultural Theory. Manchester University Press.
- Rajesh,Varma (2002). "The Role of Stylistics in Indian Literature." Journal of Cultural Studies, vol. 14, pp. 120-125.
- Simpson, Paul (2004). "Stylistics: A Resource Book for Students." Routledge.
- Sperber, D., & Wilson, D. (1995). Relevance: Communication and Cognition. Blackwell Publishing.
- Toolan, Michael J. (1998). "Language in Literature: An Introduction to Stylistics." Hodder Education.
- Wales, Katie (2011). "A Dictionary of Stylistics." Routledge.
- William,Harms (2004). "The Role of Rhetorical Techniques in Enhancing Textual Meaning." Journal of Literary Studies
- Yule, G. (1996). Pragmatics. Oxford University Press